

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
MICHALA BOBKA,
predstavljeni 18. maja 2017*

Zadeva C-340/16

**Landeskrankenanstalten-Betriebsgesellschaft – KABEG
proti**

Mutuelles du Mans assurances IARD SA (MMA IARD)(Predlog za sprejetje predhodne odločbe,

ki ga je vložilo Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče, Avstrija))

„Predhodno odločanje – Pristojnost v zadevah v zvezi z zavarovanjem – Pojma ‚zadeve v zvezi z zavarovanjem‘ in ‚oškodovanec‘ – Tožba, ki jo oškodovanec vloži neposredno zoper zavarovalnico – Prenos uveljavljanja pravic delavca zoper zavarovalnico na delodajalca, ki je oseba javnega prava, na podlagi z zakonom določenega prenosa pravic oškodovanca v prometni nesreči“

I. Uvod

1. Kolesar, ki živi in je zaposlen v Avstriji, je bil poškodovan v prometni nesreči, ki se je zgodila v Italiji. Zato je moral v bolniški stalež. Njegov delodajalec, oseba javnega prava v zdravstvu s sedežem v Avstriji, mu je v času bolniškega staleža v skladu z zakonskimi obveznostmi po avstrijskem pravu še naprej izplačeval plačo. Zavarovalnica, ki krije civilno odgovornost voznika, ima sedež v Franciji. Delodajalec zahteva od zavarovalnice, ki krije civilno odgovornost voznika, naj mu povrne znesek, ki ustreza plačam, izplačanim kolesarju. Zato je delodajalec v Avstriji začel sodni postopek zoper zavarovalnico.

2. Da bi lahko delodajalec začel postopek pred avstrijskimi sodišči, se je skliceval na posebno sodno pristojnost v zadevah v zvezi z zavarovanjem iz Uredbe (ES) št. 44/2001.** Ta sodna pristojnost načeloma omogoča, da oškodovanec vloži odškodninski zahtevek zoper zavarovalnico pri sodišču v kraju, kjer ima oškodovanec stalno prebivališče. Namen takega *forum actoris*, ki je značilen za zavarovalnice, je zaščita šibkejše stranke.

3. Predložitveno sodišče, Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče, Avstrija), glede na to dejansko stanje in pravni vidik dvomi, da je mogoče delodajalca šteti za šibkejšo stranko, ki jo je treba zaščititi s posebnim pravilom za zavarovalnice *forum actoris*, določenim na podlagi Uredbe št. 44/2001. Navedeni legitimni dvomi so smiselni in razkrivajo pravo vprašanje te zadeve, to je potrebo, da Sodišče pojasni pogoje, na podlagi katerih je mogoče poseben *forum actoris*, ki ga določa Uredba, prenesti na drugo osebo, ki je vstopila v pravice prvotnega ali neposrednega oškodovanca do uveljavljanja odškodninskega zahtevka.

* Jezik izvirnika: angleščina.

** Uredba Sveta z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42).

II. Pravo, ki se uporablja

A. Pravo Unije

1. Uredba št. 44/2001

4. V uvodnih izjavah od 11 do 13 Uredbe (ES) št. 44/2001 je navedeno:

„(11) Pravila o pristojnosti morajo biti čimbolj predvidljiva in morajo temeljiti na načelu, da se pristojnost praviloma določa po stalnem prebivališču toženca, pri čemer mora taka pristojnost vedno obstajati, razen v nekaterih točno opredeljenih primerih, v katerih je zaradi predmeta pravde ali avtonomije strank upravičena druga navezna okoliščina. [...]

(12) Poleg stalnega prebivališča toženca mora obstajati tudi alternativna podlaga pristojnosti, ki temelji na tesni povezavi med sodiščem in sporom, ali ki je v interesu ustreznosti sodnega varstva.

(13) Šibkejša stranka mora biti v zvezi z zavarovanjem, potrošniškimi pogodbami in zaposlitvijo zaščiten s pravili o pristojnosti, ki so za varstvo njenih pravic ugodnejša od splošnih pravil.“

5. Člen 2(1) Uredbe št. 44/2001 določa: „Ob upoštevanju določb te uredbe so osebe s stalnim prebivališčem v državi članici ne glede na njihovo državljanstvo tožene pred sodišči te države članice.“

6. Člen 3(1) Uredbe št. 44/2001 določa: „Osebe s stalnim prebivališčem v državi članici so lahko tožene pred sodišči druge države članice samo na podlagi pravil, opredeljenih v oddelkih od 2 do 7 tega poglavja.“

7. V skladu s členom 8 te uredbe je pristojnost v zadevah v zvezi z zavarovanjem določena v poglavju II, oddelek 3, Uredbe št. 44/2001.

8. Pravila iz člena 9(1) te uredbe določajo, da je zavarovalnica s sedežem v državi članici lahko tožena:

„(a) pred sodišči države članice, kjer ima stalno prebivališče, ali

(b) v drugi državi članici v primeru tožb, ki jih vložijo zavarovalec, zavarovanec ali upravičenec iz zavarovanja, pred sodiščem kraja, kjer ima stalno prebivališče tožnik,

[...]“.

9. Člen 11(2) določa, da [se] „[č]leni 8, 9 in 10 uporabljajo za tožbe, ki jih je oškodovanec vložil neposredno zoper zavarovalnico, če so take neposredne tožbe dopustne“.

10. Zaradi celovitosti lahko dodam, da je bila Uredba št. 44/2001 razveljavljena z Uredbo (EU) št. 1215/2012, ki se uporablja od 10. januarja 2015.^{***} Ker pa je bil postopek v tej zadevi začel pred navedenim datumom, se kot zakonodaja uporablja Uredba št. 44/2001.

^{***} Uredba (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 2012, L 351, str. 1).

B. Nacionalno pravo

11. Na zvezni ravni člen 1358 Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (avstrijski civilni zakonik)****, določa: „Kdor plača tuj dolg, za katerega odgovarja osebno ali z določenim premoženjem, vstopi v pravice upnika in lahko od dolžnika zahteva povračilo dolga, ki ga je plačal [...]“.

12. Poleg tega člen 67(1) Versicherungsvertragsgesetz (zakon o zavarovalnih pogodbah)***** določa, da če ima zavarovalec odškodninski zahtevek zoper tretjo osebo, ta zahtevek preide na zavarovalnico, če ta zavarovalcu plača odškodnino.

13. Na lokalni ravni je v avstrijski zvezni deželi Koroški v členu 2(1) Kärntner Landeskrankenanstalten-Betriebsgesetz***** (zakon o organizaciji in upravljanju zdravstvenih zavodov v deželi Koroški) ustanovljena operativna družba „Landeskrankenanstalten-Betriebsgesellschaft – KABEG“ kot oseba javnega prava. V skladu s členom 3 družba KABEG upravlja deželne zdravstvene bolnišnice kot javne zdravstvene ustanove v deželi. Svoje naloge opravlja v javnem interesu in ne za ustvarjanje dobička.

III. Dejansko stanje, postopek in vprašanja za predhodno odločanje

14. Landeskrankenanstalten-Betriebsgesellschaft – KABEG (v nadaljevanju: tožeča stranka) je oseba javnega prava, ki upravlja bolnišnice. Sedež ima v Celovcu ob Vrbskem jezeru v Avstriji.

15. Eden od delavcev tožeče stranke (v nadaljevanju: kolesar) je v prometni nesreči, ki se je zgodila 26. marca 2011 v Italiji, utrpel več poškodb. V času nesreče je kolesar delal v Avstriji, kjer je imel tudi stalno prebivališče.

16. Voznica avtomobila, ki je domnevno povzročila nesrečo, je imela civilno odgovornost zavarovano pri Mutuelles du Mans assurances IARD SA (v nadaljevanju: tožena stranka), zavarovalnici s sedežem v Franciji.

17. Tožeča stranka je sodni postopek zoper toženo stranko začela pred Landesgericht Klagenfurt (deželno sodišče v Celovcu, Avstrija) (v nadaljevanju: sodišče prve stopnje). Tožeča stranka je menila, da je za prometno nesrečo izključno odgovorna voznica osebnega vozila. Zoper toženo stranko uveljavlja plačilo odškodnine v višini 15.505,64 EUR, skupaj z obrestmi in stroški postopka.

18. Tožeča stranka je na podlagi zakonsko določene obveznosti kolesarju (svojemu delavcu) še naprej izplačevala plačo, ko je bil zaradi poškodb v prometni nesreči v bolniškem staležu. Po avstrijskem zakonu je bil odškodninski zahtevek kolesarja prenesen na tožečo stranko. Tožeča stranka meni, da ji je z izplačevanjem plače kolesarju med bolniškim staležem nastala škoda in da je bila pravica kolesarja, da od tožene stranke zahteva odškodnino za navedeno škodo, prenesena na tožečo stranko.

19. Tožeča stranka je tudi trdila, da je sodišče prve stopnje mednarodno pristojno za obravnavanje zadeve. To trditev utemljuje s sklicevanjem na člen 9(1)(b) v povezavi s členom 11(2) Uredbe (ES) št. 44/2001, ki določa, da je lahko zavarovalnica tožena v drugi državi članici, ki ni tista, v kateri ima sedež (v tem primeru v Franciji), če je tožba vložena pri sodiščih v kraju, kjer ima tožeča stranka stalno prebivališče (v tem primeru v Avstriji). Tožeča stranka je tudi poudarila, da je isto sodišče v vzporednem postopku, ki ga je kolesar začel zoper zavarovalnico, že sprejelo pristojnost.

**** Zakon z dne 1. junija 1811, JGS št. 946/1811.

***** Zakon z dne 2. decembra 1958, BGBl. 1959/2, kakor je bil spremenjen.

***** Zakon z dne 25. februarja 1993, LGBl. 1993/44, kakor je bil spremenjen.

20. Tožena stranka se ni strinjala z mednarodno pristojnostjo avstrijskega sodišča. Opozorila na namen posebnih pravil o pristojnosti v zadevah v zvezi z zavarovanjem, ki je zaščititi šibkejšo stranko. Tožena stranka je navedla, da tožeča stranka ni šibkejša stranka in zato ni upravičena do take zaščite.

21. Sodišče prve stopnje je ugotovilo, da je pristojno in da je tožečo stranko mogoče šteti za šibkejšo stranko ne glede na njeno velikost, saj zgolj uveljavlja zahtevek, ki je bil nanjo prenesen z njenega delavca.

22. Vendar pa je Oberlandesgericht Graz (višje deželno sodišče v Gradcu, Avstrija) v okviru odločanja o pritožbi, ki jo je vložila tožena stranka, razveljavilo odločbo sodišča prve stopnje in zavrglo prvotno tožbo zaradi neobstoja mednarodne pristojnosti. Odločilo je, da tožeče stranke ni mogoče opredeliti kot šibkejšo stranko.

23. Tožeča stranka je zoper to odločbo vložila pritožbo pri Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče), ki je predložitveno sodišče. Navedeno sodišče meni, da je treba pojasniti različne določbe poglavja II, oddelek 3, Uredbe št. 44/2001, da se presodi, ali je mogoče zadevo, ki jo obravnava, uvrstiti med zadeve v zvezi z zavarovanjem. Poleg tega želi ugotoviti, ali je tožečo stranko mogoče šteti za oškodovanko, ki se lahko sklicuje na pravilo *forum actoris* v zvezi z zavarovanjem iz člena 9(1)(b) v povezavi s členom 11(2) Uredbe št. 44/2001.

24. V navedenih okoliščinah je Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču predložilo ti vprašanja:

„1. Ali gre v primeru odškodninske tožbe delodajalca s sedežem na nacionalnem ozemlju zaradi nadaljnjega izplačevanja plače delavcu s stalnim prebivališčem na nacionalnem ozemlju za ‚zadeve v zvezi z zavarovanjem‘ v smislu člena 8 Uredbe (ES) št. 44/2001, če:

- (a) se je delavec poškodoval v prometni nesreči v državi članici (Italiji),
- (b) je tožba vložena zoper zavarovalnico, ki krije civilno odgovornost vozila, s katerim je bila povzročena škoda, ki ima sedež v drugi državi članici (Franciji), in
- (c) je delodajalec oseba javnega prava z lastno pravno subjektiviteto?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen:

Ali je treba člen 9(1)(b), v povezavi s členom 11(2) Uredbe (ES) št. 44/2001, razlagati tako, da lahko delodajalec, ki še naprej plačuje plačo kot ‚oškodovanec‘, toži zavarovalnico, ki krije civilno odgovornost vozila, s katerim je bila povzročena škoda, pred sodiščem, kjer ima delodajalec svoj sedež, če je taka neposredna tožba dopustna?“

25. Pisna stališča so predložile tožeča stranka, tožena stranka, italijanska vlada in Evropska komisija.

IV. Presoja

26. Namen predložitvenega sodišča je ugotoviti, ali je mogoče odškodninski zahtevek delodajalca, ki je svojemu delavcu, ko je bil ta v bolniškem staležu (zaradi poškodb, ki jih je utrpel v prometni nesreči), še naprej izplačeval plačo in ki zahteva odškodnino v višini navedene plače, opredeliti kot „zadevo v zvezi z zavarovanjem“ v smislu Uredbe št. 44/2001 (prvo vprašanje). Če je odgovor na to vprašanje pritrdilen, navedeno sodišče tudi sprašuje, ali je mogoče takega delodajalca šteti za „oškodovanca“ in ali se lahko ta pri vložitvi odškodninskega zahtevka zoper zavarovalnico, ki krije civilno odgovornost vznika, sklicuje na pravilo *forum actoris* v zvezi z zavarovanjem (drugo vprašanje).

27. Moj odgovor na navedeni vprašani je obakrat pritrdilen. Pri pojasnitvi navedenega stališča bom na kratko preučil pojem „zadeva v zvezi z zavarovanjem“ (A). Drugič, preučil bom, ali je mogoče subrogiranca odškodninskega zahtevka v zvezi z zavarovanjem opredeliti kot „oškodovanca“, in če je tako, pod katerimi pogoji, ter ali se ta lahko sklicuje na pravilo *forum actoris* v zvezi z zavarovanjem (B).

28. V uvodni terminološki opombi, ki velja za celotno utemeljitev, želim poudariti, da v teh sklepnih predlogih uporabljam izraz „subrogacija“ v splošnem, nevtralnem pomenu, ki se na splošno nanaša na vse vrste pravnega „prenosa“. ***** Izraz zgolj zajema primer osebe, ki vstopi v pravice druge osebe, da jih uveljavi, ali prevzame njene obveznosti.

A. Zadeve v zvezi z zavarovanjem

29. V skladu s členom 8 Uredbe št. 44/2001 so posebna pravila o pristojnosti v zadevah v zvezi z zavarovanjem določena v poglavju II, oddelek 3, te uredbe. Ta omogočajo zavarovalcu, zavarovancu, upravičencu iz zavarovanja in oškodovancu, da začnejo postopek zoper zavarovalnico pred sodišči države članice in pred sodiščem v kraju, kjer imajo navedene stranke stalno prebivališče. Nasprotno pa ima zavarovalnica načeloma le eno možnost, in sicer da začne postopek pred sodišči države članice, v kateri ima tožena stranka stalno prebivališče. *****

30. Vendar pa v Uredbi št. 44/2001 pojem zavarovanje ni opredeljen. Prav tako ni opredeljen v njeni pravni predhodnici (Bruseljski konvenciji *****) in naslednici (Uredbi št. 1215/2012 *****).

31. Strinjam se s Komisijo, da je treba pojem „zadeva v zvezi z zavarovanjem“ šteti za samostojen pojem, da bi se kar najbolj zagotovila enakost ter enotnost pravic in obveznosti, ki za države članice in zadevne osebe izhajajo iz te uredbe. *****

32. Vendar pa se zdi, da poleg te splošne ugotovitve v EU ni posebne opredelitve „zadeve v zvezi z zavarovanjem“. Do zdaj je sodna praksa Sodišča na tem področju zagotavljala dve vrsti kazuističnih smernic, in sicer z vključevanjem (navajanjem izrecnih primerov tega, kar je zajeto) in izključevanjem (tega, kar ni zajeto).

33. Sodišče je za prvo kategorijo s sklicevanjem na podobno besedilo Bruseljske konvencije opozorilo, da se pravila o pristojnosti v zvezi z zavarovanjem izrecno uporabljajo za nekatere vrste zavarovanja, kot so obvezno zavarovanje, zavarovanje odgovornosti, zavarovanje nepremičnega premoženja in letalsko ali pomorsko zavarovanje. *****

***** S tem posežemo do izvirnega izraza v latinščini *surrogare*, ki preprosto pomeni nadomestiti, zamenjati, prenesti (glej, na primer, Lewis in Short, *A Latin Dictionary*, Oxford University Press, Oxford, 1996, str. 1818). Pri tej splošni uporabi se ne razlikuje med tem, ali je do prenosa prišlo po zakonu ali po pogodbi, oziroma ali gre za delni prenos ali prenos v celoti.

***** Sodba z dne 26. maja 2005, GIE Réunion européenne in drugi (C-77/04, EU:C:2005:327, točka 17 in navedena sodna praksa).

***** Bruseljska konvencija o pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, kakor je bila pozneje dopolnjena s konvencijami o pristopu novih držav članic k tej konvenciji (UL 1978, L 304, str. 36).

***** Glej opombo 3.

***** Glej po analogiji (v zvezi s pojmom „civilne in gospodarske zadeve“) sodbo z dne 9. marca 2017, Pula Parking (C-551/15, EU:C:2017:193, točka 33 in navedena sodna praksa). V zvezi s potrebo po samostojni razlagi Bruseljske konvencije glej sodbo z dne 15. januarja 2004, Blijdenstein (C-433/01, EU:C:2004:21, točka 24 in navedena sodna praksa).

***** Sodba z dne 13. julija 2000, Group Josi (C-412/98, EU:C:2000:399, točka 62). Glej člene 10, 13 in 14 Uredbe št. 44/2001.

34. V zvezi z izključitvijo je s členom 1(2)(c) s področja uporabe Uredbe št. 44/2001 jasno izključena socialna varnost. Lahko dodam, da se ta izključitev uporablja le, če navedeni odškodninski zahtevek ni zajet s pojmom „civilna in gospodarska zadeva“, ki razmejuje uporabo Uredbe št. 44/2001 kot celote. *****

35. Poleg tega je Sodišče s področja uporabe pravil o pristojnosti, značilnih za zavarovanje, izključilo „pozavarovanje“, ker ni navedeno v besedilu, ki je pozneje postalo oddelek 3 poglavja II Uredbe št. 44/2001. Vendar je Sodišče navedeno izključitev omejilo na razmerja med dvema poslovnima subjektoma, ki delujeta na področju pozavarovanja. Sodišče je razsodilo, da se pravila o pristojnosti v zvezi z zavarovanjem „v celoti uporabljajo na podlagi [prava, ki se uporablja], če imajo zavarovalec, zavarovanec ali upravičenec iz zavarovalne pogodbe možnost neposrednega dostopa do zavarovateljevega pozavarovatelja za uveljavljanje svojih pravic na podlagi navedene pogodbe zoper navedenega pozavarovatelja“, ker bi bila taka stranka v odnosu do pozavarovatelja šibkejša stranka. *****

36. Menim, da ne bi bilo niti potrebno niti smiselno prizadevati si za splošno in izčrpno opredelitev „zadev v zvezi z zavarovanjem“ in s tem „zavarovanja“. To lahko prepustimo pravni teoriji. Vendar pa obstaja element, ki izhaja iz pregledane sodne prakse in je po svoji naravi povezan z logiko sistema Bruseljske konvencije/uredbe: za namen mednarodne pristojnosti je v bistvu podlaga za ugotavljanje, kaj je „zadeva v zvezi z zavarovanjem“, „pravni naslov“. Ali je pravni naslov za vložitev tožbe zoper konkretno toženo stranko (z drugimi besedami podlaga za tožbo), ugotavljanje pravic in obveznosti, ki izhajajo iz zavarovalnega razmerja? Če je tako, je primer mogoče šteti za zadevo v zvezi zavarovanjem.

37. V okviru poglavja II, oddelek 3, Uredbe št. 44/2001 se torej „zadeva v zvezi z zavarovanjem“ preprosto nanaša na ugotavljanje pravic in obveznosti ene od strank iz členov 9(1)(b) in 11(2), kolikor se šteje, da te pravice in obveznosti izhajajo iz zavarovalnega razmerja.

38. Lahko dodam, da te ugotovitve ne spremeni dejstvo, da so lahko razlogi in zgodovinski vzroki obveznosti, ki nastanejo v okviru zavarovanja odgovornosti, zelo na splošno povezani s pojmom nepogodbene odgovornosti prvotnega povzročitelja škode, katerega odgovornost naj bi nadomestilo in krilo njegovo zavarovanje. *****

39. Zato v svojem prvem vmesnem sklepu menim, da je za opredelitev pristojnega sodišča predmet zahtevka zajet s pojmom „zadeva v zvezi z zavarovanjem“ v smislu poglavja II, oddelek 3, Uredbe št. 44/2001, če zadeva pravice in obveznosti, ki izhajajo iz zavarovalnega razmerja, razen vprašanj v zvezi s socialno varnostjo v skladu s členom 1(2)(c) te uredbe.

40. Če ga uporabim v tej zadevi, iz predložitvenega sklepa izhaja, da odškodninski zahtevek v postopku v glavni stvari temelji na zavarovalni pogodbi med prvotnim povzročiteljem škode in njegovo zavarovalnico, in ne na domnevni nepogodbeni odgovornosti osebe, odgovorne za nesrečo. Drugače povedano, razlog za začetek postopka v glavni stvari zoper toženo stranko je njena domnevna obveznost, ki izhaja iz zavarovalne pogodbe, sklenjene s povzročiteljem škode. *****

***** Člen (1)(2)(c) Uredbe št. 44/2001 določa, da „se ne uporablja za [...] socialno varnost“. Glede področja uporabe enakovredne določbe Bruseljske konvencije glej sodbi z dne 14. novembra 2002, Baten (C-271/00, EU:C:2002:656, točka 37), in z dne 15. januarja 2004, Blijdenstein (C-433/01, EU:C:2004:21, točka 21).

***** Sodba z dne 13. julija 2000, Group Josi (C-412/98, EU:C:2000:399, točka 75).

***** Naj spomnim, da takega razlogovanja, ki se je naprej pojavilo v nekaterih delih pravne teorije in o katerem se je pozneje razpravljalo v zadevi pred nemškim zveznim vrhovnim sodiščem (glej predložitveni sklep, ki ga je izdalo German Federal Supreme Court z dne 26. septembra 2006 – VI ZR 200/05), nista sprejela niti nemško zvezno vrhovno sodišče niti Sodišče, ki mu je bila zadeva predložena – glej sodbo z dne 13. decembra 2007, FBTO Schadeverzekeringen (C-463/06, EU:C:2007:792, točka 30).

***** Seveda je to, ali se bo za tak zahtevek štelo, da se dejansko krije iz zavarovalne pogodbe, na katero se sklicuje, drugo vprašanje, ki zadeva vsebino zadeve, in ne ugotavljanja mednarodne pristojnosti.

B. Prenos *forum actoris*na subrogiranca

41. Namen drugega vprašanja predložitvenega sodišča je ugotoviti, ali se lahko tožeča stranka kot oškodovanka sklicuje na *forum actoris* iz člena 11(2) v povezavi s členom 9(1)(b) Uredbe št. 44/2001 in vloži neposredno tožbo (če je ta dopustna po pravu, ki se uporablja^{*****}) zoper zavarovalnico, ki krije civilno odgovornost osebe, domnevno odgovorne za prometno nesrečo.

42. Navedeno vprašanje zahteva analizo, prvič, ali je tožeča stranka zajeta v pojmu „oškodovanec“ (1). Ker menim, da je odgovor na to vprašanje pritrdilen, se zato razprava osredotoča na pogoje, pod katerimi se *forum actoris* v zvezi z zavarovanjem prenese na subrogiranca (2).

1. Pojem *inforum actoris oškodovanca*

43. Sodišče je razsodilo, da pravila o pristojnosti iz poglavja II, oddelek 3, Uredbe št. 44/2001 vzpostavljajo „samostojen sistem določanja pristojnosti v zadevah v zvezi z zavarovanjem“, katerega namen je „zaščita šibkejše stranke s pravili o pristojnosti, ki so za varstvo njenih pravic ugodnejša od splošnih pravil“. Ta pravila navdaja skrb za varstvo zavarovanca, ki mu je najpogosteje dana vnaprej pripravljena pogodba, kjer se o pogodbenih določilih ni mogoče več pogajati, in tako pomeni subjekt, ki je „šibkejša stranka“.*****

44. Zaščita, ki izhaja iz pravil o pristojnosti v zvezi z zavarovanjem, se tako ne sme razširiti na osebe, ki do te zaščite niso upravičene.*****

45. Nekaj analogije lahko najdemo s podobnimi pomisleki v zvezi z zaposlenimi in potrošniki, na podlagi katere se tudi oblikujejo pravila o pristojnosti.***** Navedena posebna pravila o pristojnosti prav tako izhajajo iz glavnega pravila, ki temelji na stalnem prebivališču tožene stranke.*****

46. Skupno vsem tem posebnim področjem je, da naj bi bile to izjeme od glavnih pravil o pristojnosti. Kot take ne dopuščajo razlage, ki presega primere, ki so izrecno navedeni v Uredbi.*****

47. Ne smemo pa niti pozabiti, da je v nasprotju z zadevami v zvezi z zaposlenimi in potrošniki, pojem „šibkejša stranka“ v zadevah v zvezi z zavarovanjem opredeljen precej široko. Vključuje štiri kategorije oseb, in sicer zavarovalca, zavarovanca, upravičenca iz zavarovalne pogodbe in oškodovanca. Te stranke so v bistvu lahko ekonomsko in pravno precej močni subjekti. To izhaja iz splošnega besedila določb v zvezi z zavarovanjem v Uredbi št. 44/2001 in vrst zavarovanja, ki so opisane v tej uredbi.

48. Tako v nasprotju s tem, kar je predvideno za potrošnike, ni nujno da osebe, zaščitene na podlagi poglavja II, oddelek 3, Uredbe št. 44/2001, sklenejo zadevne zavarovalne pogodbe zunaj svoje dejavnosti ali poklica. To dejstvo in to značilnost posebne pristojnosti na podlagi poglavja II, oddelek 3, je treba upoštevati pri razlagi pojma oškodovanec.

***** V okviru civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil glej uvodno izjavo 30 in člen 18 Direktive 2009/103/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil in o izvajanju obveznosti zavarovanja takšne odgovornosti (UL 2009, L 263, str. 11) ali „konsolidirane direktive o zavarovanju avtomobilске odgovornosti“, ki določa tako neposredno tožbo oškodovancev.

***** Uvodna izjava 13 Uredbe št. 44/2001. Glej sodbe z dne 14. julija 1983, Gerling Konzern Spezial Kreditversicherung in drugi (201/82, EU:C:1983:217, točka 17); z dne 13. julija 2000, Group Josi (C-412/98, EU:C:2000:399, točka 64); z dne 12. maja 2005, Société financière et industrielle du Peloux (C-112/03, EU:C:2005:280, točka 37), in z dne 17. septembra 2009, Vorarlberger Gebietskrankenkasse (C-347/08, EU:C:2009:561, točka 40 in navedena sodna praksa).

***** Sodbi z dne 13. julija 2000, Group Josi (C-412/98, EU:C:2000:399, točka 65 in navedena sodna praksa), in z dne 17. septembra 2009, Vorarlberger Gebietskrankenkasse (C-347/08, EU:C:2009:561, točka 41).

***** Glej poglavje II, oddelka 4 in 5, Uredbe št. 44/2001.

***** Člen 2(1) Uredbe št. 44/2001.

***** Sodba z dne 17. septembra 2009, Vorarlberger Gebietskrankenkasse (C-347/08, EU:C:2009:561, točka 39 in navedena sodna praksa).

49. Poleg tega daje člen 9(1)(b) uredbe *forum actoris* vsaki od tam naštetih strank, in sicer zavarovalcu, upravičencu iz zavarovalne pogodbe in zavarovancu. Uredba je povečala to zaščito v primerjavi z zaščito na podlagi Bruseljske konvencije. *****

50. Sodišče je v sodbi FBTO Schadeverzekeringen pojasnilo, da ima tudi oškodovanec svoj *forum actoris*. Ta pristojnost ni odvisna od pristojnosti, ki so na voljo strankam iz člena 9(1)(b). Tako lahko oškodovanec vložiti zahtevek v državi članici svojega stalnega prebivališča, čeprav je v členu 11(2) naveden ločeno. *****

51. Nazadnje je Sodišče razsodilo, da je med drugim namen napotila iz člena 11(2) Uredbe št. 44/2001 na člen 9 dodati oškodovance na seznam tožečih strank v členu 9(1)(b), ne da bi kategorijo oškodovancev omejili le na tiste oškodovance, ki so neposredno oškodovani. Sodišče je za ponazoritev tega navedlo primer dedičev žrtev prometne nesreče. *****

52. Iz preudarkov iz tega oddelka sledi, da se lahko na *forum actoris*, ki je določen v členu 9(1)(b) in na katerega se navzkrižno napotuje v členu 11(2) Uredbe št. 44/2001, sklicuje tudi posredno oškodovana oseba. Taka oseba ima na voljo svoj *forum actoris* glede na svoje stalno prebivališče. Menim, da sodna praksa Sodišča tako dovoljuje neposredno in posredno oškodovani osebi, da se šteje za „oškodovanko“.

53. Zadnje in nekako glavno vprašanje, ki ga je treba preučiti je, ali se lahko subrogiranec, kot je tožeča stranka, šteje za neposrednega oškodovanca in se sklicuje na *forum actoris* v zvezi z zavarovanjem.

2. *Prenos forum actoris na subrogiranca*

54. Bistvo obravnavane zadeve je, pod katerimi pogoji, ali bolje, s katerimi omejitvami se lahko posebna pristojnost iz členov 9(1)(b) in 11(2) Uredbe št. 44/2001 prenese na subjekt, ki je vstopil v pravice neposrednega oškodovanca.

55. To vprašanje je bilo preučeno v zadevi Vorarlberger (a). Vendar pa so se glede izvedljivosti preskusa, opravljenega v navedeni zadevi, pojavili nekateri pomisleki, kot dokazuje obravnavana zadeva (b). Zato predlagam, da Sodišče izkoristi to priložnost, da pojasni pristop v zadevi Vorarlberger (c).

a) *Zadeva Vorarlberger*

56. Sodišče je v zadevi Vorarlberger razsodilo, da se organ socialne varnosti, ki je po zakonu prevzemnik pravic osebe, ki je bila neposredno oškodovana v prometni nesreči, ne more sklicevati na posebno pravilo *forum actoris* iz člena 11(2) v povezavi s členom 9(1)(b) Uredbe št. 44/2001. *****

57. Povod za zadevo Vorarlberger je bila prometna nesreča v Nemčiji. Oškodovanka je prejela odškodnino od organa socialne varnosti s sedežem v Avstriji. Ta je v Avstriji sprožil postopek proti nemški zavarovalnici osebe, odgovorne za nesrečo. Organ socialne varnosti se je skliceval na napotilo iz člena 11(2) Uredbe št. 44/2001 na člen 9 te uredbe. Zahteval je prenos pravic, ki so bile nanj prenesene z neposredne oškodovanke.

***** Sodba z dne 13. decembra 2007, FBTO Schadeverzekeringen (C-463/06, EU:C:2007:792, odstavek 28 in fine). Člen 8 Bruseljske konvencije določa: „Zavarovalnica s sedežem v državi članici je lahko tožena pred sodišči države, kjer ima sedež, ali v drugi državi pogodbenici, pred sodišči kraja, kjer ima stalno prebivališče ali sedež zavarovalec [...]“.

***** Sodba z dne 13. decembra 2007, FBTO Schadeverzekeringen (C-463/06, EU:C:2007:792, točka 26 in 31).

***** Sodba z dne 17. septembra 2009, Vorarlberger Gebietskrankenkasse (C-347/08, EU:C:2009:561, točka 44).

***** Sodba z dne 17. septembra 2009, Vorarlberger Gebietskrankenkasse (C-347/08, EU:C:2009:561, točka 47).

58. Vendar pa je Sodišče menilo, da takšno sklicevanje ni mogoče. Poudarilo je, da se *in casu* ni trdilo, da je organ socialne varnosti, kot je zadevni organ v tem primeru, ekonomsko šibkejši in pravno manj izkušen kot zavarovalnica, ki krije civilno odgovornost, kot je zadevna. *****

59. Sodišče je pri razlogovanju v zadevi Vorarlberger navedlo, da je možnost uporabe zaščitnih pravil iz poglavja II, oddelek 3, Uredbe št. 44/2001 odvisna od konkretnega ravnotežja med pravno in ekonomsko močjo strank v sporu, ki ga je treba ugotoviti na podlagi dejanskega stanja vsakega posameznega primera.

60. Tak pristop ni bil sprejet z vsesplošnim odobravanjem. Čeprav ni dvoma, da je njegov namen upoštevati cilj Uredbe št. 44/2001, to je zaščita šibkejše stranke, pa je manj uspešen pri zagotavljanju potrebne stopnje predvidljivosti veljavnih pravil o pristojnosti. Ti pomisleki se kažejo tudi v predložitvenem sklepu v obravnavani zadevi. Posvetil se jim bom zdaj.

b) *Omejitve pristopa v sodbi Vorarlberger*

61. Prvič, kot poudarja predložitveno sodišče, v smernicah Sodišča v sodbi Vorarlberger ni konkretnih meril za presojo zadevne šibkosti položaja prevzemnika po zakonu glede na zavarovalnico tožene stranke. Zlasti v primeru subrogiranja, kot je ta v postopku v glavni stvari (delodajalec javnega prava), je ugotavljanje, ali je taka stranka „ekonomsko šibkejša in pravno manj izkušena“ kot zavarovalnica tožene stranke, ki krije civilno odgovornost, precej težavna naloga.

62. Drugič, predložitveno sodišče tudi opozarja na širok obseg subjektov, za katere bi bilo treba opraviti tako konkretno presojo. Tožeče stranke lahko segajo od „malih“ podjetnikov, srednjih podjetij do velikih skupin podjetij ali institucij javnega prava in tudi do teritorialnih skupnosti. Dodal bi, da je treba zadevno pravno in ekonomsko moč konkretne tožeče stranke pretehtati glede na „tuje“ zavarovalnice s sedežem v drugi državi članici. Dodatna težava je presoja pravnih oblik in konkretnih vprašanj pravnega sistema, ki se razlikuje od pravnega sistema, o katerem naj bi odločilo Sodišče.

63. Tretjič, s preskusom v sodbi Vorarlberger se postavlja globlje vprašanje predvidljivosti njegovega izida v konkretnih primerih. Če spomnim na konkretni smisel preskusa, ne smemo pozabiti, da je treba vprašanja, ki jih tu preučujemo, obravnavati na ravni ugotavljanja mednarodne pristojnosti in ne njihove vsebine. Ali je zato res primerno od nacionalnih sodišč zahtevati, naj se lotijo zamudnega preučevanja dejanskega stanja in okoliščin za ugotavljanje pristojnosti, ki mora biti na splošno čim hitrejša in preprostejša?

64. Zaradi teh pomislov Sodišču predlagam, naj pristop v sodbi Vorarlberger dopolni z naslednjimi pojasnili.

c) *Pojasnilo pristopa v sodbi Vorarlberger*

65. Namen pojasnila prenosa *forum actoris* v tem okviru bi moral biti, prvič, uskladiti logiko šibkejše stranke iz poglavja II, oddelek 3, Uredbe št. 44/2001, da bi zagotovili čim večjo predvidljivost pravil o pristojnosti. ***** Drugič, cilj interesa ustreznosti sodnega varstva ***** nasprotuje nadaljnjemu povečanju števila pristojnosti. Subrogiranec bi zato moral, kolikor je mogoče, biti pod isto pristojnostjo kot oseba, katere izvedene pravice je prevzel. Nenazadnje je to logika prenosa zahtevkov. Gre za izvedene pravice.

***** Prav tam, točka 42.

***** Uvodna izjava 11 Uredbe št. 44/2001. Glej sodbo z dne 14. julija 2016, Granarolo (C-196/15, EU:C:2016:559, točka 16 in navedena sodna praksa).

***** Uvodna izjava 12 Uredbe št. 44/2001.

66. Menim, da to, kar se v bistvu zdi razdrobljena, individualizirana in zelo kontekstualna presoja ekonomskih in pravnih značilnosti in izkušenj vsake tožeče stranke ter njena primerjava s pravno in ekonomsko močjo konkretne zavarovalnice, ne zagotavlja navedenih ciljev. Nasprotno, morda bi bili bolje zagotovljeni s pristopom, ki se osredotoča na objektivne značilnosti vrste razmerja, v katerem je prišlo do prenosa, in na razlog, zaradi katerega je subrogiranec vstopil v pravice neposrednega oškodovanca. Glede preostalega pri preskusu ne bi smeli upoštevati posameznika, saj ni treba presojati okoliščin njegove moči, znanja ali izkušenj.

67. Tako predlagam, da se s prenosom pravic neposrednega oškodovanca sproži prenos *forum actoris* na katerega koli subrogiranca, vključno s fizičnimi in pravnimi osebami, razen če je navedeni subrogiranec (i) tudi sam poslovni subjekt na področju zavarovalništva, na katerega je bil zahtevek prenesen na podlagi zavarovalnega razmerja, ki ga je sklenil z neposrednim oškodovancem (po zakonu ali na podlagi zavarovalne pogodbe *****), ali (ii) subjekt, ki je redno vključen v komercialne ali drugačne poslovne poravnave zahtevkov v zvezi z zavarovanjem in je prostovoljno prevzel uveljavitev zahtevka kot del svoje komercialne ali drugačne poslovne dejavnosti.

68. V preostanku teh sklepnih predlogov bom dodatno pojasnil predlagani preskus, tako da bom preučil upoštevne parametre, ki bi morali oblikovati presojo, kdaj se *forum actoris* prenese na osebo, ki uveljavlja izvedeni zahtevek v zvezi z zavarovanjem (i). Nato bom preučil prednosti predlaganega pristopa (ii). Nazadnje bom ta pristop uporabil v obravnavani zadevi (iii).

i) Parametri

69. Prvič, ključni element razlikovanja med tistimi posrednimi oškodovanci, ki se lahko sklicujejo ali se ne morejo sklicevati na *forum actoris* v zvezi z zavarovanjem, je obstoj zavarovalnega razmerja med zadevnim subrogirancem in neposrednim oškodovancem. Ključno vprašanje, ki ga je treba postaviti, je tako: Kaj je razlog (ali pravna podlaga, pravni naslov), da je subrogiranec zadevne zneske izplačal neposrednemu oškodovancu? Če je navedeni razlog obstoj katerega koli zavarovalnega razmerja ***** , subrogiranec nastopa kot poslovni subjekt na področju zavarovalništva. Zato ga je treba izključiti iz ugodnosti *forum actoris*.

70. Drugič, prav tako bi poudaril, da ni pomembno, ali je bilo konkretno zavarovalno razmerje med neposrednim oškodovancem in subrogirancem sklenjeno zaradi obveznosti zasebnega prava (kot pogodba o zasebnem zavarovanju) ali kot posledica obveznosti javnega prava (če je zavarovanje zakonsko obvezno ali če javno pravo neposredno določa obvezno zavarovanje, pri čemer se v zadnjem navedenem primeru upošteva klavzula o izključitvi v zvezi s socialno varnostjo na podlagi člena 2(1)(c) *****). Ključni element, skupen obema, je, da je na koncu subrogiranec, ki zahteva poplačilo škode od zavarovalnice, preprosto spet drug poslovni subjekt, ki deluje na tem področju.

***** Naj zaradi jasnosti ponovim, da je, kot je bilo navedeno zgoraj v točki 34 teh sklepnih predlogov, zahtevek v zvezi s socialno varnostjo v smislu člena 1(2)(c) Uredbe št. 44/2001 izključen *ratione materiae*, ker ne spada na področje uporabe navedene uredbe.

***** Kot je navedeno zgoraj, taka široka razlaga vključuje tudi pozavarovanje, če ima tožeča stranka pravni naslov, ki ji omogoča vložitev odškodninskega zahtevka zoper zavarovateljevega pozavarovatelja. Glej sodbo z dne 13. julija 2000, Group Josi (C-412/98, EU:C:2000:399, točka 75).

***** Tudi v tem primeru zadeva za začetek ne bi bila povezana z zavarovanjem – glej zgoraj, točka 34.

71. Tretjič, če to logiko upoštevamo in jo še dodatno razširimo, bi se morala ista izključitev uporabljati tudi za tožečo stranko, ki je poslovni subjekt na področju trgovanja z zahtevki v zvezi z zavarovanjem. Drugače povedano, zaščitni *forum actoris* ne bi smel biti na voljo osebi, ki je vstopila v pravice neposrednega oškodovanca na podlagi odstopa zahtevka v zvezi z zavarovanjem v okviru trgovinske ali poslovne dejavnosti subrogiranca običajno po pogodbi. V tem okviru uporaba *forum actoris* v zvezi z zavarovanjem ne bi bila utemeljena. *****

72. Če povzamem, je ključni element pravni naslov, na podlagi katerega je subrogiranec vstopil v pravice neposrednega oškodovanca. Subrogiranec se lahko sklicuje na *forum actoris* v zvezi z zavarovanjem, razen če naslov, na katerega se sklicuje, izhaja iz zavarovalnega razmerja ali trgovinske ali druge poslovne pogodbe o odstopu zahtevka, sklenjene med neposrednim oškodovancem in subrogirancem.

ii) Prednosti predlaganega pojasnila

73. Obstajajo vsaj trije razlogi, zaradi katerih sem prepričan, da bi lahko ravnokar opisani pristop zagotovil bolj predvidljiv in uporabnejši preskus.

74. Prvič, sprejetje objektivnejše presoje, ki temelji na presoji naslova, položaja neposrednega oškodovanca za ugotovitev, ali se lahko navedena stranka sklicuje na *forum actoris* v zvezi z zavarovanjem, bi bila uporabnejša rešitev v okviru odločanja o mednarodni pristojnosti sodišč. Presoja zadevnih moči strank v sporu ne bi bila več potrebna. V smislu potrebne seznanjenosti bi zadostovali njihov poslovni in formalni status ter pravni naslov, na podlagi katerega je bil zahtevek prenesen na subrogiranca.

75. Drugič, naslednja prednost je, da bi bil predlagani preskus celosten, saj bi zajemal tako fizične kot pravne osebe. Spomniti je treba, da je besedilo Uredbe št. 44/2001 v zvezi s tem nevtravno. ***** Sodišče v izjavi v sodbi Vorarlberger glede ohranitve možnosti, da se dediči sklicujejo na *forum actoris* v zvezi z zavarovanjem, ni razlikovalo med fizičnimi in pravnimi osebami. Ne vidim nobenega razloga, zakaj bi bile pravne osebe izključene iz take možnosti, če imajo po pravu, ki se uporablja, dedno sposobnost. Splošneje in kot v bistvu zatrjuje italijanska vlada, bi lahko znova spomnil, da so verjetno v praktičnem smislu številne osebe, ki izkoristijo posebne pristojnosti v zadevah v zvezi z zavarovanjem, pravne osebe.

76. Tretjič in zadnjič, predlagani preskus bo tudi verjetneje omogočal, da se o vsebinsko povezanih zahtevkih odloča na istem sodišču, s čimer se bo omejila razdrobljenost obravnavanja spora. To dejstvo lahko ponazorim v obravnavani zadevi.

***** Glej po analogiji sodbo z dne 19. januarja 1993, Shearson Lehman Hutton (C-89/91, EU:C:1993:15). Sodišče je v navedeni zadevi razsodilo, da je treba Bruseljsko konvencijo razlagati tako, da tožeča stranka, ki opravlja trgovinsko ali poslovno dejavnost in ki zato ni potrošnik v smislu pogodbene stranke ene od naštetih pogodb [...], ne sme uživati ugodnosti pravil o posebni pristojnosti, ki jih Konvencija določa v zvezi s potrošniškimi pogodbami.

***** Za ponazoritev te točke v okviru avtomobilskega zavarovanja se je na primer mogoče sklicevati na sodbo višjega deželnega sodišča v Celleju z dne 27. februarja 2008, 14 U 211/06 2, v kateri je to sprejelo, da so pravne osebe zajete s pojmom „oškodovanec“ na podlagi člena 11(2) Uredbe št. 44/2001. To je storilo s sklicevanjem na **Direktivo Sveta z dne 24. aprila 1972** 72/166/GS (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 1, str. 10) (zdaj nadomeščena s konsolidirano direktivo o zavarovanju avtomobilske odgovornosti iz opombe 17), v kateri je „oškodovanec“ „oseba, ki ima pravico do odškodnine zaradi izgube ali poškodbe, ki so jo povzročila vozila“. Nacionalno sodišče je tudi opozorilo, da se člen 4 te direktive (zdaj člen 5 konsolidirane direktive o zavarovanju avtomobilske odgovornosti) nanaša na fizične in pravne osebe. V drugi nemški zadevi je višje deželno sodišče v Frankfurtu na Majni (sodba z dne 23. junija 2014, 16 U 224/13) liziško družbo, ki je vložila zahtevek zoper zavarovalnico, opredelilo kot oškodovanko. Nacionalno sodišče je menilo, da tožeča stranka ni imela enakega zavarovalniškega strokovnega znanja. Nazadnje, za splošno trditev, da se lahko pravne osebe sklicujejo na pristojnost v zvezi z zavarovanjem za oškodovance, glej na primer Staudinger/Czaplinski, Verkehrsoferschutz im Lichte der Rom I-, Rom II- sowie Brüssel I-Verordnung, NJW, 2009, str. 2249 in naslednje.

77. Postopek v glavni stvari je začel kolesar kot neposredni oškodovanec pred sodiščem prve stopnje, domnevno sodiščem v kraju njegovega stalnega prebivališča. Če uporabim preskus, ki ga tukaj predlagam, bo imela tožeča stranka dostop do istega nacionalnega sodišča, ker se zdi, da ima sedež v kraju pristojnosti tega sodišča.

78. Če pa se v nasprotju z mojimi predlogom tožeči stranki zavrne *forum actoris* v zvezi z zavarovanjem, bo morala postopek začeti v kraju, kjer ima sedež zavarovalnica, ki krije civilno odgovornost (v Franciji), ali pred sodišči države članice, v kateri se je prometna nesreča zgodila (v Italiji).

79. Če imata torej subrogiranec in neposredni oškodovanec sedež ali stalno prebivališče v isti državi članici in se odločita za uporabo *forum actoris*, je prednost predlaganega pristopa, da se prepreči nadaljnje povečanje števila pristojnih sodišč na ravni mednarodne pristojnosti.

80. Vendar pa ne bi šel tako daleč, da bi od subrogiranca zahteval, naj upošteva izbiro pristojnosti neposrednega oškodovanca in začne postopek pri istem sodišču, kot ga je začel neposredni oškodovanec, v bistvu iz treh razlogov.

81. Prvič, povečanje števila pristojnih sodišč je že neposredno določeno v besedilu členov 9(1)(b) in 11(2) Uredbe št. 44/2001. Na podlagi navedenih določb in glede na razlago Sodišča v zvezi z drugo določbo imajo zavarovalec, upravičenec, zavarovanec in oškodovanec ločene *forum actoris* na podlagi svojega stalnega prebivališča. Vendar pa kljub takemu veljavnemu povečanju števila pristojnih sodišč v besedilu Uredbe št. 44/2001 ni določbe, ki bi nalagala „obveznost, ki jo je treba upoštevati“ za zmanjšanje njihovega števila. Tako v tem zakonodajnem okviru ne vidim prav veliko razlogov (in besedilne utemeljitve) za sodno naložitev take obveznosti le za subrogiranca.

82. Drugič, besedilo člena 9(1)(b) bi pomenilo, da poleg mednarodne pristojnosti določa tudi lokalno pristojnost (kraj, in ne državo članico, v katerem ima tožeča stranka stalno prebivališče). Tako bi „obveznost, ki jo je treba upoštevati“ subrogiranca prisilila, da vloži odškodninski zahtevek pri istem sodišču, kot je na voljo neposrednemu oškodovancu, kar bi lahko pomenilo, da mora odškodninski zahtevek vložiti pri sodišču zunaj kraja svojega stalnega prebivališča.

83. Tretjič, obveznost, ki jo je treba upoštevati, bi lahko postala močno odvisna od časovnice dogodkov v posamezni zadevi, zlasti od odločitve neposrednega oškodovanca, ali in kdaj bo vložil odškodninski zahtevek. Kaj pa bi se zgodilo, če subrogiranec prvi vloži odškodninski zahtevek? Ali bi moral neposredni oškodovanec potem upoštevati tudi izbiro subrogiranca? Če je odgovor nikalen, ne bi bilo upoštevano pravilo doslednosti. Če je odgovor pritrdilen, bi to postavilo na glavo celotno logiko odškodninskega zahtevka, ki je „subrogacija“. Uporaba pravila „upoštevanja drugega oškodovanca“ bi tako bila možna le na en način, in sicer, da bi subrogiranec upošteval neposrednega oškodovanca, ne pa obratno. Poleg tega bi se to lahko uporabilo le, če neposredni oškodovanec „pravočasno“ vloži odškodninski zahtevek, to je pred subrogirancem.

84. Kakor koli že, zaradi možnosti takih notranjih nedoslednosti pri uporabi pravila, ki bi lahko nastale v imenu doslednosti, sklepam, da tako pravilo tako ali tako morda ni najboljše.

iii) *Obravnavana zadeva*

85. V obravnavani zadevi gre za to – kar mora na koncu predložitveno sodišče preveriti – ali je bil razlog, da je tožeča stranka vložila odškodninski zahtevek, nadaljnje izplačevanje plače, naloženo po nacionalnem pravu, in po zakonu prenos tako nastale škode na tožečo stranko. Tako se zdi, da so razlogi (pravni naslov) za prenos pogodba o zaposlitvi in upoštevanje zakonske določbe. Med tožečo stranko in kolesarjem ni nobenega zavarovalnega razmerja.

86. Zato se zdi, da tožeča stranka ne spada v nobeno od obeh izjem, navedenih zgoraj v točki 67 teh sklepnih predlogov, ki bi izključevali prenos na *forum actoris*.

87. Zaradi jasnosti bi dodal tudi, da si je na splošno mogoče predstavljati mejne primere, kot je odškodninski zahtevek, ki ga vloži delodajalec, ki je sam zavarovalnica. Vendar pa razlog za tožbo (ali pravni naslov) za odškodninski zahtevek ali njegov del, ki je bil prenesen na zavarovalnico, ne bi bila zavarovalna pogodba, ampak podobno kot v postopku v glavni stvari to, da je oškodovanec njen delavec. Ali bi bil v navedenih okoliščinah *forum actoris* prenesen?

88. Odgovor je pritrdilen. Ponavljam, da bi bil odločilni element v skladu s pojasnili v teh sklepnih predlogih posebni pravni naslov, ki je podlaga za tožbo takega delodajalca-zavarovalnice. Pri takem scenariju bi bil odškodninski zahtevek prenesen na delodajalca, ne ker bi na zavarovalniškem področju nastopal kot poslovni subjekt, ampak ker bi imel delavca, ki je bil oškodovan, in bi po zakonu prevzel pravice oškodovanega delavca.

89. Seveda priznam, da je v nekaterih primerih ravnokar opisani pristop, ki ga predlagam v teh sklepnih predlogih, mogoče razumeti, kot da vključuje preveč subjektov. Razlog je v tem, da lahko zagotovi ugodnost *forum actoris* v zvezi z zavarovanjem ekonomsko varnim in/ali pravno podkovanim subjektom, ki zaščite dejansko ne bodo potrebovali. Vendar ne glede na vse skupaj še vedno menim, da je občasna dejanska vključitev večjega števila nekaterih subjektov razumnejša rešitev kot v praksi težavna kontekstualna preučitev razmerij moči med strankami za vsak primer posebej.

V. Predlog

90. Glede na navedeno Sodišču predlagam, naj na vprašanji za predhodno odločanje, ki ju je predložilo Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče, Avstrija), odgovori:

1. Odškodninska tožba, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki jo je delodajalec v eni od držav članic zaradi nadaljnjega izplačevanja plače svojemu delavcu vložil zoper zavarovalnico s sedežem v drugi državi članici, ki krije civilno odgovornost za škodo, ki jo je povzročilo vozilo, zavarovano pri navedeni zavarovalnici, je „zadeva v zvezi z zavarovanjem“ v smislu člena 8 Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah.
2. Oseba, kot je oseba javnega prava v vlogi delodajalca, s sedežem v eni državi članici se lahko kot oškodovanka sklicuje na pravilo iz člena 9(1)(b) in člena 11(2) Uredbe št. 44/2001, da vloži neposredno tožbo (če je neposredna tožba dopustna po zadevnem nacionalnem pravu) zoper zavarovalnico osebe, odgovorne za prometno nesrečo, če pravice, na katere se sklicuje, izhajajo iz škode, ki je bila prenesena na navedenega delodajalca, in sicer zaradi nadaljnjega izplačevanja plače delavcu, oškodovanemu v prometni nesreči:
 - če je razlog za vložitev odškodninskega zahtevka obstoj zavarovalnega razmerja med stranko, odgovorno za nesrečo, in njeno zavarovalnico ter
 - odškodninski zahtevek ni bil prenesen na tožečo stranko:
 - (i) zaradi obstoja zavarovalnega razmerja med tožečo stranko in neposrednim oškodovancem ali
 - (ii) ker je tožeča stranka prevzela uveljavljanje zahtevka kot del svoje komercialne ali drugačne poslovne dejavnosti.